
**MANIFEST MLADIH IN
OBČINE AJDOVŠČINA, GRADA CRIKVENICE,
OBČINE KIDRIČEVO IN GRADA OPATIJE**

UVOD

Ta *Manifest mladih in Občine Ajdovščina, Grada Crikvenice, Občine Kidričevo in Grada Opatije* je nastal kot rezultat dela na projektu *Mladi v skupnosti brez meja*. Pri njegovi izdelavi so sodelovali mladi iz občin partnerjev na projektu, uslužbenci javnih uprav in člani izbranih predstavniških/izvršnih organov. Projekt je financiran iz EU programa za mlade Agencije za mobilnost in programe EU *Mladi v akciji*, podakcija 1.3 *Demokratski projekti mladih*, ter *Grada Crikvenice in Grada Opatije*.

Projekt je dobil priznanje *Baltazar*, ki ga podeljuje Agencija za mobilnost in programe EU Republike Hrvaške, v kategoriji "najuspešnejši projekt za implementacijo učenja". Projekt je trajal od 13. 9. 2013 do 30. 6. 2014.

V *Manifest mladih in občin* so vtakani rezultati učenja in dialoga, ki je izveden med udeleženci projekta tekom teh 10 mesecev. Udeleženci so medsebojno delili izkušnje in probleme mladih iz mest, iz katerih prihajajo, s katerimi se mladi v skupnosti soočajo: od pomanjkanja ustreznih informacij za mlade v zvezi z upravljanjem z javnimi prihodki, pomanjkanja izkušenj in veščin, potrebnih za uspešno zagovarjanje interesov mladih, do kulturnih in političnih okoliščin, ki določajo, ovirajo, motijo ali pogodujejo razvoju dialoga. Mladi, udeleženci tega projekta, so od neorganizirane skupine mladih, ki se je prijavila za sodelovanje v projektu, ob želji po znanju in veščinah ter ob potrebi, da se jih sliši, ustvarili iniciative mladih, ki so skozi aktivnosti projekta vnašale spremembe v njihovih skupnostih.

Z njimi so o partnerskem dialogu učili tudi uslužbenci iz mest, ki imajo pomembno vlogo posrednikov med političnimi željami, potrebami državljanov (mladih) in zakonskimi in upravnimi oblastmi, med procedurami in dejanskimi možnostmi, kar je prav tako pomembno. O demokratičnem dialogu so učili tudi politični predstavniki, ki so v neformalnem okolju spoznali mlade iz mest ter učili kako razumeti, vključiti in podpreti mlade. Lahko rečemo, da so mnoge meje odpravljene.

Ta projekt je začetek učenja metode posvetovanja z mladimi na lokalni ravni, ki je na EU ravni poimenovana "strukturirani dialog". Sodelovanje mladih v procesih demokratičnega odločanja zahteva učenje in obvladovanje veščin, potrebnih za dialog med različnimi opcijami dobrega življenja v skupnosti, med različnimi skupinami mladih in različnimi političnimi opcijami. Upamo, da bo ta *Manifest mladih in občin*, ki predstavlja prilagojeno *Evropsko listino o udeležbi mladih na lokalni in regionalni ravni*, sprejeto v prvotni obliki kot del *Resolucije 237: Stalne konference predstavnikov lokalnih in regionalnih oblasti v Evropi 1992*, dopolnjene in revidirane na konferencah v letih, ki sledijo (npr. 2003 in dr.), pomemben korak pri doseganju napredka pri vključevanju mladih v sprejemanje političnih odločitev. Po teh dokumentih je sprejet niz odločitev in strateških dokumentov na evropski ravni, s katerimi se zagotavlja vključevanje mladih, od katerih so najbolj pomembni *EU Strategija za mlade 2010 - 2018*, ter *Garancija za mlade 2020*, s čemer so pridobljeni pogoji za jasnejše določanje smeri javnih politik do mladih in financiranje programov, s katerimi se uresničujejo cilji in ukrepi iz teh strateških dokumentov, kot je *Program za mlade*, oziroma *Mladi v akciji*, iz katerega je financiran ta projekt.

Mladi se sprašujejo zakaj se na Hrvaškem tako počasi spreminjajo politične prakse vključevanja v trende javnih politik za mlade? Zakaj večina udeležencev ni niti slišala kaj je to strukturirani dialog z mladimi? Zakaj, tako v Sloveniji, kot tudi na Hrvaškem, vedno več mladih ne želi sodelovati v javnem zagovarjanju interesov mladih in se aktivirati politično, ali kot državljani? Glavni problem, ki se že veliko let izkazuje kot trend, ne samo na Hrvaškem, temveč tudi v EU, je nezainteresiranost mladih in njihova apatija. To še posej prihaja do izraza na Hrvaškem. Zakaj mladi ne morejo, ali se ne želijo vključiti v dialog z lokalnimi oblastmi? Zakaj obstajajo meje med tistimi mladimi, ki so politično aktivni skozi delo političnih strank, in mladimi v skupnosti?

V Sloveniji in na Hrvaškem že leta obstajajo pravni prepisi, s katerimi se določa sodelovanje mladih v procesih političnih odločitev, skozi razne oblike in ravni delovanja in sodelovanja mladih, od mladinskega sveta in podobnih organov, zakona o mladini, o katerem se na Hrvaškem ravnano razpravlja (Slovenija je sprejela takšen zakon), ki ureja javni sektor mladih, kot tudi strateške dokumente, kot je program za mlade. Po vseh teh letih so mladi še vedno marginalizirana skupina, ki nima podpore za svoje sodelovanje. Čeprav je na nacionalni ravni v Republiki Hrvaški začet proces izvedbe strukturiranega dialoga, naša mesta nimajo uslužbencev in/ali odseka za mlade (razen Zagreba), z mladimi pa delajo uslužbenci, ki so jim posli z mladimi dodani ob vseh ostalih zadolžitvah. Ponujanje podpore mladim in uspešnost dela z mladimi je tako odvisna o njihovem navdušenju, toda v večini primerov o politični volji. Sodelovanje mladih je na Hrvaškem najbolj pogosto na deklarativni in manipulativni ravni, zato o potrebah mladih največkrat odločajo oblikovalci

politik, brez posvetovanj in vključevanja mladih. Številne takšne odločitve ostajajo prazne, brez mladih, katerim so namenjene. Pogosto se lahko sliši: *...imajo vse, vse smo jim dali...* toda *...mladi so neaktivni...*, kar govori o nerazumevanju oblikovalcev politik in nasprotju med dejanskimi potrebami mladih in aktualnimi lokalnimi politikami. Prioritetni cilji javnih politik EU do mladih so vključevanje mladih in ponujanje podpore mladim – mlade je potrebno izobraziti in morajo začutiti demokracijo, kar pomeni, da morajo biti tam, kjer se o njih odloča. Slovenija je v nekaterih aspektih aktiviranja državljanov in vključevanja mladih naredila korak naprej od Hrvaške. Delo z mladimi zagotovo ostaja prioriteta javnih politik, ter v kolikor želimo bogato in zdravo družbo, morajo javne politike biti usmerjene na vključevanje mladih. Mladim je potrebna stalna podpora in infrastruktura, da se lahko vključijo.

Skozi projektne aktivnosti so vsi udeleženci sodelovali v ciklu kreiranja javnih politik za mlade na lokalni ravni. Ta *Manifest mladih in občin* je rezultat je napora in razumevanja, učenja in volje udeležencev, ki prihajajo iz različnih kulturno-političnih in ekonomskih okolij. Vsi se strinjajo z enim: vsi, ki so odgovorni za politično odločanje morajo narediti vse, kar je v njihovi moči, da vključijo mlade, mladi pa imajo odgovornost, da se vključijo in aktivirajo kot državljani, zaradi lastne prihodnosti.

Upamo, da bo ta *Manifest mladih in občin* prispeval k izboljšanju položaja mladih, da bo primer dobre prakse kako jasno in ustrezno pokazati dobro voljo, pravice in obveznosti mladih in mestnih oblasti, ter da bo primer smernic za izgradnjo partnerstva mladih in mestnih oblasti v mestih, v katerih živijo.

Ne pozabimo: uspeh javnih politik in blaginja v skupnosti niso odvisne le od ene strani, enega udeleženca; brez partnerskega vključevanja vseh udeležencev ni napredka.

Udeleženci projekta *Mladi v skupnosti brez meja*, mladi, uslužbenci mestnih uprav in člani predstavniških političnih organov iz Občine Ajdovščina, Grada Crikvenice, Občine Kidričevo in Grada Opatije.

Ta projekt je financiran s podporo Evropske komisije. Komisija ne more biti odgovorna za katerokoli uporabo, ki lahko nastane zaradi vsebovanih informacij, saj ta materiali/publikacija izraža le stališča samega avtorja.

**MANIFEST MLADIH IN
OBČINE AJDOVŠČINA, GRADA CRIKVENICE,
OBČINE KIDRIČEVO IN GRADA OPATIJE**

Dejavno sodelovanje mladih pri odločitvah in dejavnostih na lokalni ravni je ključnega pomena, če hočemo zgraditi bolj demokratično, vključujočo in uspešno družbo. Sodelovanje v demokratičnem življenju skupnosti je več kot le udeležba (aktivna ali pasivna) na volitvah, čeprav je to pomemben sestavni del. Bistvo udeležbe v družbi in aktivnega državljanstva je, da imamo mladi možnost, prostor in podporo, da lahko sodelujemo pri odločanju, se vključujemo v različne dejavnosti in s tem prispevamo h graditvi boljše družbe.

Lokalne oblasti so mladim najbližje, zato imajo pomembno vlogo pri spodbujanju njihovega sodelovanja. Lokalne oblasti morajo zagotoviti, da se mladi ne le učijo o demokraciji in poslušajo o njej, temveč imajo tudi možnost, da jo izkusijo in uporabljajo.

S podporo in spodbujanja vključevanja mladih prispevajo k njihovi celostni vključenosti v družbo. Če naj bo vključevanje mladih v lokalno življenje uspešno, trajno in pomembno, potrebujemo okolje, ki spoštuje mlade in upošteva njihove različne potrebe, položaj in težnje (vključevati mora tudi prvine zabave in užitka).

Načela

Vključevanje mladih v lokalno življenje mora biti del celovite politike udeležbe državljanov v javnem življenju, kot je že zapisano v *Priporočilu* Odbora ministrov državam članicam o udeležbi državljanov v lokalnem javnem življenju, *Priporočilo (2001)* 19.

Načela in oblike udeležbe mladih, ki jih zagovarjamo v tem *Manifestu mladih in občin*, se nanašajo na vse mlade brez zapostavljanja. Zato moramo posebno pozornost posvetiti spodbujanju vključevanja mladih iz odrinjenih delov družbe ter etničnih, narodnih, socialnih, spolnih, kulturnih, verskih in jezikovnih manjšin v lokalno življenje.

Mladi iz štirih občin prepoznavamo naslednja področja mladinskih politik kot ključna, za osnovo in uresničevanje zgoraj navedenih načel in doseganje avtonomije:

1. Participacija mladih

Sodelovanje mladih v nevladnih organizacijah pomaga mladim, da dejavno sodelujejo ter imajo vpliv pri odločitvah in dejavnostih. Za udeležbo mladih je potrebno:

- financiranje in podpora delovanja mladinskih organizacij in mladinskih projektov (tako finančno, kot z omogočanjem prostora, materialno, strokovna podpora, pomoč pri razpisih, itn.)
- spodbujanje mladih za prostovoljno delo, ter podpora prostovoljskih organizacij in pomoč pri priznavanju izkušenj, pridobljenih s prostovoljnim delom
- reševanje problematike prostora, infrastrukture za mlade in organizacije.

2. Informiranje mladih

Informiranost je pogosto ključna za participacijo in mladi imajo pravico dostopa do informacij o možnostih in zadevah, povezanih z njimi.

- lokalne oblasti naj podpirajo in izboljšujejo obstoječo informacijsko in svetovalno podporo za mlade. Kjer takih centrov ni, morajo lokalne oblasti spodbujati nastanek in ustrezno pomagati pri ustanovitvi informacijskih in svetovalnih centrov za mlade s pomočjo obstoječe strukture. Pomembno je, da so osebe, ki opravljajo svetovalno dejavnost na svojem področju strokovnjaki z izkušnjami iz mladinskega sektorja
- informiranje in omogočanje možnosti za sodelovanje pri vsebinah, ki se tičejo mladih (sprejeti akti, odloki, predlogi zakonov, itn.), pri čemer naj se ohranjajo obstoječe možnosti ali pa naj se te razvijejo (pregledna spletna stran, *Facebook*, itn.)
- podpora medijskih projektov, ki jih vodijo mladi, z namenom informiranja in spodbujanja participacije mladih (na primer natečaji, namenjeni mladim)
- lokalne oblasti naj podprejo oblikovanje in delovanje medijev (radio, televizija, pisni in elektronski časopisi, itn.), ki jih razvijajo mladi in/ali so namenjeni mladim, kot tudi ustrezne programe usposabljanja.

3. Mladinsko organiziranje

Mladinske organizacije predstavljajo poglede mladih, namenjene so njihovim potrebam in interesom. So prostor, kjer se lahko mladi skupaj s sovrstniki učijo o udeležbi v javnem življenju ter si pridobivajo izkušnje o njenih možnostih in izzivih pri odločitvah in dejavnostih. Predlagamo, da lokalne oblasti uvedejo posebno postavko na proračunu, namenjeno izključno podpori organizacij, ki delujejo v interesu mladih in jim zagotavljajo storitve. Prednost morajo imeti organizacije, ki jih upravljajo mladi, so namenjene mladim in/ali uvajajo politike in sisteme za zagotovitev dejavnega vključevanja mladih.

4. Politika preživljanja prostega časa in družbeno-kulturnih dejavnosti

Lokalne vlasti trebaju poddržavati organiziranje različnih društveno-kulturnih aktivnosti koje osmišljavaju udruge mladih, skupine mladih i centri za mlade na različitim područjima, kao što su sport, kultura, glazba kroz stvaralaštvo i izražavanje, od likovne do kazališne umjetnosti i slično. Važno je omogućiti mladima pristup kulturi u svim njezinim oblicima i promovirati mogućnosti za stvaralaštvo u novim područjima.

5. Politika spodbujanja zaposlovanja mladih in zniževanja stopnje njihove brezposelnosti

Ekonomске in socialne razmere, s katerimi se spoprijemamo mladi, omejujejo našo zmožnost in pripravljenost za sodelovanje v lokalni skupnosti. Če so mladi brezposelni ali živijo v revščini, imajo načeloma manj volje, sredstev in družbene podpore za dejavno udeležbo v lokalnem življenju. Lokalne oblasti naj:

- ob posvetovanju z mladimi razvijejo politike in programe z namenom ugotoviti vzroke za brezposelnost mladih in spodbujati zaposlitvene možnosti mladih v lokalni skupnosti
- podpirajo mlade pri ustanavljanju lastnih podjetij in nevladnih organizacij s sofinanciranjem in drugimi oblikami podpore (kot so oprema, usposabljanja, strokovna pomoč in pridobivanje raznih dovoljenj, itn.).

6. Politika mobilnosti in izmenjav

Lokalne oblasti naj:

- podpirajo tiste organizacije in skupine, ki spodbujajo mobilnost mladih (delavcev, študentov, prostovoljcev, itn.)
- oblasti naj tudi finančno podprejo in spodbujajo učenje jezikov, medkulturnost in izmenjavo izkušenj
- podprejo naj mlade posameznike pri študiju v tujini, izmenjavah in drugih mobilnostih (štipendije za študij v Evropski uniji, praksa, pripravništva v lokalnem okolju in tudi v tujini).

7. Stanovanjska politika

Lokalne oblasti naj pospešujejo razvoj obstoječih struktur socialne pomoči:

- lokalnih stanovanjskih shem (neprofitna stanovanja, posojila z nizkimi obrestnimi merami, stanovanjske zadruge, itn.), ki bi mladim omogočile lažji dostop do stanovanja
- spodbude za gradnjo stanovanj (prenova, nakup, gradnja).

8. Ureditev prometnih povezav

Urejene prometne povezave so nujno potrebne za kakovostno življenje in tudi za zagotovitev udeležbe v javnem življenju. Zato naj lokalne oblasti po svojih močeh podpirajo pobude za ureditev prevozne problematike ter povečajo mobilnost na podeželju za skupine iz tistih krajev občine, ki imajo slabe prometne povezave ob dogodkih, ki so za mlade pomembni in zanimivi.

9. Politika uravnoteženega razvoja in varovanja okolja

Okoljevarstvena vprašanja zadevajo predvsem mlade, saj se bodo v prihodnosti spopadali s posledicami preteklih zmot. Lokalne oblasti morajo podpirati dejavnosti in projekte, ki spodbujajo ravnotežje med razvojem in varovanjem okolja ter vključujejo mlade in njihove organizacije.

10. Soudeležba mladih pri ustvarjanju lokalnih politik

Lokalne oblasti naj podpirajo razvoj ustreznih organov, ki mladim omogočajo sodelovanje pri odločitvah in razpravah, ki se nanašajo nanje (na primer komisija za mladinska vprašanja, lokalni mladinski sveti). Nujna je tudi materialna, infrastrukturna in finančna podpora tem organom za njihovo redno delovanje. Želimo, da se zagotovijo procesi in protokoli, ki bodo omogočali mladim aktivno sodelovanje v vseh fazah: od oblikovanja predlogov do sprejema odločitev. Z namenom informiranja in posvetovanja naj občinska oblast zagotavlja čas in prostor za redna srečanja in sestanke z županom in občinskim svetom.

V Opatiji, 31. maja 2014

Manifest mladih in občin je pripravila skupina mladih iz vseh štirih občin, in sicer na podlagi Evropske listine o vključevanju mladih v lokalno in regionalno življenje in njihovih lastnih analiz in izkušenj iz lokalnih okolij, sodelovanje in pričujoči Manifest je plod dela v celoletnem projektu Mladi v skupnosti brez meja, ki je financiran iz sredstev programa Mladi v akciji, ki ga financira Evropska unija.

Občina Ajdovščina

Grad Crikvenica

Občina Kidričevo

Grad Opatija

Ta projekt je financiran s podporo Evropske komisije. Komisija ne more biti odgovorna za katerokoli uporabo, ki lahko nastane zaradi vsebovanih informacij, saj ta materiali/publikacija izraža le stališča samega avtorja.